

HRVOJE MOROVIĆ

Split

SPLITSKI TEKST »GOSPINA PLAČA«

(Prilog povijesti stare hrvatske dramske književnosti)

Tekst »Gospina plača« što ga objavljujemo pripada posebnom tipu dijaloškog »Plača« koji ima početne stihove:

Plaćnim glasom svih vas molju
sliš'te majku Isusovu,
ka vas na plač svih sad zove
jer u gorkih tugah plove.¹

Osmerački dijaloški »plač« ove redakcije bio je veoma raširen po čitavom našem primorju, a sačuvani latinički rukopisi ovoga »Plača« povezuju grad Split s otocima Bračom, Hvarom i Korčulom te gradom Budvom na krajnjem jugu i s otokom Rabom i Cresom na sjeveru. Najstariji sačuvani njegov tekst nalazi se u tzv. Hvarsko-osorskoj pjesmarici iz 1533. godine, te je u tom smislu ovaj »Plač« mlađi od drugog tipa starohrvatskih »plačeva«, kakav je sačuvan u glagoljskim rukopisima s kraja XV st. i u Klimantović-Glavićevu prijepisu s početka XVI stoljeća, a još je mlađi od trećeg međutipa »Plača« u latiničkoj Picićevoj pjesmarici iz 1471. godine, što se danas nalazi u londonskoj Bodleyani.²

Dok su »plačevi« u Klimantovićevu i Picićevu prijepisu objelodanjeni i dostupni znanstvenom proučavanju,³ spomenuta mlađa redakcija »Gospina plača«, koja po sudu F. Fanceva svojim postankom također ide »u najmanju ruku i podalje u XV st.«,⁴ ostala je do danas nauci nepristupačna, premda je sačuvana u nizu rukopisa XVI, XVII i XVIII stoljeća. U Hvarsko-osorskoj pjesmarici iz 1533. ovaj latinički »Gospin plač« sačuvan je nepotpuno, jer mu nedostaje

početak i još dva lista teksta. Potpuniji njegov tekst sadrži, međutim, korčulanska Foretićeva pjesmarica iz 1560. godine, a vjerojatno i Rapska pjesmarica iz 1563,⁵ dok Budljanska pjesmarica iz 1640. god. sadrži tek jednu trećinu teksta. Čini se da i Bolska pjesmarica iz XVII st. ima ovu verziju. Vrisnički i jelšanski rukopis pripadaju kraju 18. odnosno početku 19. stoljeća.

Tekst ovoga »Gospina plača« objavljujemo prema rukopisu koji se danas čuva u sarajevskoj Narodnoj biblioteci Bosne i Hercegovine (sg. Ms. 1286), gdje je dospio u novije vrijeme. Tekst smo nazvali splitskim, jer je napisan rukom splitskog plemića Nikole Marchija, djeđa poznatog splitskog pisca Ivan Petra Marchija (1663—1733), predsjednika splitske Akademije »iliričke alitivan slovinske« i autora, odnosno prevodioca knjige »Misli karstjanske«, Mleci 1704.⁶ U Marchijevu rukopisu sačuvan je najpotpuniji i najdotjeraniji tekst ovoga »plača«, pisana u čakavskom dijalektu pisaca srednje Dalmacije iz XVI stoljeća. (U Foretićevoj pjesmarici ovaj »Plač« prepisan je dosta nemarnim rukopisom i ispremiješana teksta.)

U Splitu je pisan i odlomak istoga »Plača« što se čuva u splitskoj Naučnoj biblioteci, a sadrži samo tekst Isusove uloge, što ju je za svoje vlastite potrebe prepisao Mihovil Reljić 1658. god., kako je to i zabilježeno na tom rukopisnom fragmentu, što govori o tome da se u splitskim crkvama taj »Plač« pjevao i u XVII stoljeću, kao što se do u naše dane još pjeva na o. Hvaru,⁷ samo što su ga bratovštine šest hvarskih sela, Pitava, Svirača, Vrisnika, Vrbanja, Jelse i Vrboske pjevale u noćnoj procesiji od Velikog četvrtka na Veliki petak, idući »za križem« po starom običaju.⁸ Te noći kad se »gre za križem« počinje veliki ophod oko 11 sati navečer, a svršava u 7—8 sati ujutro na Veliki petak. Hodočasnici iz pojedinih sela obilaze crkve i pohađaju »sveti grob« u spomenutim selima. Svako selo predvodi »križonoša« koji se odredi nekoliko dana ranije. Taj odabere dva pjevača i kad oni otpjevaju jednu strofu, puk u istom napjevu odgovara strofom iz prastare pjesme *Nu mislimo o tom danas*, koja je zabilježena još u pariškoj glagoljskoj pjesmarici iz XIV st.⁹ Napjev je vrlo dug pa nije moguće da se sve strofe »Plača« pjevaju. Izabrane su ljepše strofe ili one koje odgovaraju pojedinoj crkvi gdje se pjevaju. Napjevi su u svim selima slični, ali svako selo ima ponešto osobito. Putem se ne pjeva.

Ovaj »Gospin plač« pjevao se u crkvama ili u pasionskim procesijom i u oba slučaja činio je dio ceremonije, tj. crkvenog obreda Velikog četvrtka, te je to ostatak srednjovjekovne pučke tradicije grada Splita i otoka Hvara. Iako u njemu ima dosta narativnog elementa, dramski elemenat se sastoji u podjeli teksta između raznih lica govornika (glavni govornici su Gospe i Pisac, kojeg inače nema u glagoljskoj verziji »Plača«, a Isus i Ivan Vanjelista dolaze samo epizodično) i u obliku noćne procesije u kojoj sudionici postaju glumci ili kor, u odorama bratovština, uz barjake, križeve, svijećnjake i simbole muka.¹⁰

Poznato je da vrijednost najstarije naše dramske poezije leži u tekstu, pa ako naš tekst i nema onako dirljivih akcenata, kakvi se nalaze u remek-djelu »Pianto della Madona« Jacoponev da Todija, najljepšem od svih »plačeva«, ipak on svojim rudimentarnim dramskim oblikom i arhaičnim karakterom spada u najstarije dokumente naše dramske književnosti. U njemu je sačuvan stih i dikcija tadašnje pučke crkvene poezije, izražene u originalnoj narodnoj čakavskoj riječi.

*

Splitski rukopis »Gospina plača« u prijepisu Nikole Marchija nastao je na samom koncu XVI ili u prvim godinama XVII stoljeća. Rukopis veličine 210 x 145 mm ima pergamentni omot i 37 papirnih listova, od kojih su posljednja tri prazna. Vodeni znak na papiru pokazuje tri roga od kojih srednji ima tri lista razmještena u vidu križa, a iznad križa je šesterokraka zvijezda. Na pergamentnom omotu s vanjske strane zabilježen je natpis: *Gospin plaç (Poesia slaua) e Nota della noscita de figliuoli di quondan Nicolò Marchi auo e del quondam Doimo Marchi padre*. Taj naslov na pergamentnom omotu pisao je vlastoručno Ivan Petar Marchi, sin Dujma, a unuk Nikole Marchija. Istim, naime, duktusom i rukopisom pisan je i popis knjiga biblioteke Ivana Petra Marchija što se čuva u splitskoj Naučnoj biblioteci.¹¹

Osim »Gospina plača«, koji je zapisan na listovima 2—29, ima u tom rukopisnom svesku na listovima 29b, 30 i 31 nekoliko vlastoručnih zapisa Nikole Marchija, dok su zapisi na listovima 32, 33 i 34 pisani sasvim drugačijim duktusom Dujma Marchija, oca Ivana Petra Marchija. Sasvim je očito da je tekst »Gospina plača« pisao upravo Nikola, djed Ivana Petra.

Na prvom listu rukopisa zapisana je bilješka: *Laus Deo 1596*, a na slijedećim listovima 2—29. niže se tekst našeg »Plača«. Spomenuti zapisi Nikole Marchija koji slijede iza toga teksta datirani su počevši s godinom 1603. pa sve do 1621.¹² U razdoblju od 1596. do 1603. morao je biti unesen u tu svesku tekst »Gospina plača«, a najvjerojatnije u godini prvog zapisanog datuma, tj. 1596.

Nikola Marchi, rodonačelnik splitske obitelji Marchi, De Marchi, preselivši iz rodnog Bola na Braču, postao je stanovnik i građanin grada Splita. Stojna kuća bila mu je kod crkve sv. Mihovila uz zidine Dioklecijanove palače. Obitelj Marchi imala je juspatronat nad Gospinim oltarom u toj crkvi, kojoj je poklonila i jednu sliku Gospe, koja se nije sačuvala kao ni dvije pjesmarice (*Libri delle Pismize*), što se navode u inventaru te crkve iz 1812. godine.¹³

Nikola Marchi je umro u dubokoj starosti godine 1673, par godina pošto je njegov sin Dujam uspio postati članom plemićkog Velikog vjeća.¹⁴

Marchijev tekst »Gospina plača« dajemo u suvremenoj transkripciji. Gdje je to bilo potrebno popravljan je tekst prema korčulanskoj Foretićevoj pjesmarici, odnosno prema Vrisničkom rukopisu iz 1784. godine, što ga pisac ovih redaka ima u svojem prijepisu.¹⁵

Za grafiju Marchijeva rukopisa karakteristično je da glas -c- bilježi sa c (obucite, celou, udouica), sa ç (çarno, proçiliti, udouiča), ili pak sa çç (oççem). Glas -č- navodi kao ch (pomoch), chi (hchiere, uechie) i kao cch (polnocchia, uecchie). Isto tako glas -č- piše kao c (zarucil, potece), ili kao ç (çauli, polaça, plaç), ili ka çç (oççi), a rijetko se z (schonzaus). -S- piše sa s (smart, sin), sc (persci, scinko), ss (uesseglie, Isussa). Za -š- uzima s (zausniça), sc (pridosce), ili ss (uhitisse). Glas -ž- bilježi sa z (zalostniça, tuzite), sa x (xalost, chrix), ili čak sa ss (porussite), dok -z- bilježi sa z (zlo, zemglia), x (blixu, suxe), ili sa s (is, nis). -Šć- piše sa sc (rascignase); -k- piše kao ch (chrix, gorcha), kao c (pocriti) ili kao ç (oruzniçom); -g- bilježi sa g (gorkost) i sa gh (noghe, ghine). -J- piše sad sa gi (angiel, vogiahu), sad kao g (gid), a ponekad sa y (yer, rasbyen); -l- ponekad udvaja (cello), a tako i t (bihotte, uttamniçu). -Lj- piše sad kao gl (neuoglna), sad kao gli (uogliu, mogliu, popegliati).

BILJEŠKE

¹ F. Fancev, Nova poezija Splitsanina Marka Marulića. Rad JAZU, knj. 245, str. 20—21. Zagreb 1933. — V. Stefanić, Još Marulićevih stihova. Zbornik Marka Marulića (450—1950. Djela JAZU, knj. 39, str. 285. Zagreb 1950.

² C. Fisković, Rapska pjesmarica iz druge polovice XV stoljeća. Grada JAZU, knj. 24. Zagreb 1953. — Isto: Baština starih hrvatskih pisaca. Knj. 1. M. H. Split 1971.

³ Tekst Klimantovičeva Plača objelodanio je F. Fancev u Gradi JAZU, knj. 13. Zagreb 1933, dok je Picićev Plač tiskao C. Fisković 1953. Vidi navedeno djelo.

⁴ F. Fancev, Plač blažene dive Marije. Grada JAZU, knj. 13, str. 193. I V. Stefanić smatra da ova verzija Plača Marijana pripada versifikaciji naših anonimnih versifikatora XV st. Vidi: o. c. str. 289.

⁵ V. Stefanić, o. c., str. 285. — Novije prerade u nizu splitskih i zadarskih pučko-pobožnih izdanja XIX i XX st. ovdje ne uzimamo u obzir.

⁶ O I. P. Marchiju vidi: D. S. Karaman, Prva hrvatska Akademija i gospodarsko društvo u Splitu. Spljet 1899, str. 12 i dalje. — H. Morović, Povijest biblioteka u gradu Splitu. Dio I. Zagreb 1971, str. 131.

⁷ F. Fancev, Nova poezija... str. 21 bilješka.

⁸ Prema saopćenju dr Stj. Bojanića, Vrboska 23. XII 1950.

⁹ J. Vajs, Starohrvatske duhovne pjesme. Starine JAZU, knj. 31, Zagreb 1905, str. 262. — R. Strohal, Zbirka starih hrvatskih crkvenih pjesama. Zagreb 1916, str. 16.

¹⁰ Napjev iz Hvarskog Plača zabilježio je Vladoje Bersa u svojoj »Zbirci narodnih popjevaka (iz Dalmacije)«. Uredili dr Božidar Širola i Vladoje Dukat. Zagreb 1944. Zbornik hrvatskih narodnih popjevaka, knj. III. Str. 63, br. 157.

U Splitu se je »Gospin plač« pjevao najvjerojatnije onako kako je to bio opisao fra Petra Kneževića u predgovoru svoje knjige »Muka g. našega Isukarsta i plač matere njegove« (Mleci 1753), gdje napominje da se njegov »Plač« ima »privati od sedmorice ili od petorice. Gdi govori: Riči Pisaoca, prva četiri retka neka složno pivaju dvoica ili jedan, a druga četiri redka druga dvoica, ili jedan; pak opet prvi i tako priko svega, dokle najdu: Riči Gospine, jer kad ove najdu, onda priuzme koji za taj dio bude određen. Gdi: Riči Ivanove, koji za Ivana, a gdi Isus, koji za Isusa odlučeni budu... Na ovi smo ga mi način ovdj pod Sinjom svi u dačkim košuljah obučeni pivali; a koji činio je Isusa, ako je Misnik bio, nadramenicu ili stolu ljubičastu o vratu imao je, i izišlo je svim ugodno, a i žalosno, procinujuć što se je pivalo. Gdi se pak ne može učiniti ovako, neka se učini kako se može, lipo će sve biti.«

¹¹ H. Morović, o. c., str. 133.

¹² Zapisi Nikole Marchija i njegova sina Dujma zanimljivi su za povijest splitske obitelji Marchi, jer se u njima navode (na talijanskom jeziku) podaci o rođenju i smrti desetero Nikoline i devetero Dujmove djece. Prvi zapis glasi: Laus Deo. Adi 9 zenner, 1603. In Spalato. Noto fazzo Io Nicolo di Marchi dalla Brazza de Bol, al presente habitante in questa Città, come hoggi ch è il giorno de Tobia mi è nassuto un putto maschio procreato in legitimo matrimonio con la mia Consorte Domenega, qual fù batizato adi 12 sudeto nella chiesa di Madona Santa di Dobrich per mano del Reverendo D. Simon Marcio canonico, al qual fù posto nome Zorzi, et per compare il signor Giacomo Cerineo et comare madona Gieronima consorte de m. Nicolo de Dolcigno, al qual figliolo Il Signor Iddio conceda della sua santa Gratia et a tutti noi ancor insieme. Amen. — 1606. Adi 6. marzo passo da questa uita alla miglior il contra scritto figlio Zorzi.

Kako se dosad kao godina rođenja književnika Ivana Petra Marchija navodila 1658. godina, a ta je bila izvedena iz tvrdnje Ante Kuzmanića, koji je napisao knjižicu: »Braća Ante, Frane, Petar Ergovac. Ivan Petar Marchi ...« (Zadar 1871, str. 20), u kojoj stoji da je I. P. Marchi umro 25. III 1733. u 75-toj godini života, prilika je da se ovdje iznese i bilješka Dujma Marchija o rođenju sina mu Ivana Petra, čime se utvrđuje točan datum rođenja ovog splitskog pisca i predsjednika »Akademije iliričke alitivam arvatske«: Adi 23 Aprile 1663. Noto io Doimo sudetto come hoggi il giorno di S. Zorzi a hora una di notte mi naque un figliolo maschio Gio. Pietro, qual fù batezato li 24 Aprile 1663. dal molto Reverendo D. Valerio Mazzarelli Canonico e Primitivo. Fù per compar il molto illustre Sg. Lodovico Cipci per Comare fù d. na Madalena (Arneri).

¹³ C. Fisković, Dva pravilnika splitskih bratovština na hrvatskom jeziku. Čakavska rič, 2, 1971, str. 126.

¹⁴ G. Novak, Povijest Splita, knj. II. Split 1961, str. 212.

¹⁵ To je »Libar štrofi« d. Jurja Gargičevića iz Vrisnika (1763—1826). Ta je pjesmarica datirana 1784. godine, a sadrži osim Gospina plača još tri pjesme, i to ponajprije pjesmu »Spasitej naš gorku danas / Smart na križu podni za nas...«, što je ista pjesma koja dolazi i na početku fragmentarnog Plača glagoljske pjesmarice iz XIV stoljeća, što se čuva u Parizu. Zatim dolaze dvije pjesme, koje se pjevaju u Veliki četvrtak prije odlaska »za križem«, s početnim stihovima: »O Isuse, božji sinu« i »O propeti, mučni Isuse«. — Vrisničku pjesmaricu bio sam dobio na ogled dobrotom pk. d. S. Bojanića. Gdje se ona danas nalazi nije mi poznato.

G O S P I N P L A Č

2a *Počíne plač Blažene Gospoje varhu muke Isukarstove.*

Plačnim glasom sfih vas moju
 sliš'te majku Isusovu,
 Ka vas na plač sfih sad zove,
 jer u gorkih tugah plove.
 Zove duše Bogu mile,
 da bi s nóme potužile
 Gorku muku néje sinka,
 ki je blažen po sfe vika;
 Ku danaska za nas pria
 i na križu nag umira. 10
 O, karstjane, Bogu mili,
 ki ste vazda pomnú imili,¹
 Isukarsta proslaviti,
 néga muka požaliti,
 Sada sana probudite
 tere gorko procvilite.
 Moju, oče moje drage,
 skup'te h sebi sinke mlade
 Tere s ními potužite,
 u carno se obucite; 20
 Vaše brade sad skubite
 tere gorko sfi tužite,
 Jere sfaka stvar sad plače,
 sinka Božja muku žale.
 I vi z gospom sad plačite,
 néje sinka s nóm žalite,
 Jer ga sada za vas gubi,
 zato vas sfih na plač kupi.
 I vas molim, mile majke,
 ke imate vaše stanke, 30
 Ke ste žalosti jur poznale,
 kad ste sinke pokopale.
 Kad vas s ními smart razdili,
 koliko vas tad rascvili?
 Nigdar radost ne imaste,
 kako žalost tad poznaste.
 Zato gospi razumijte
 ter plakati s nóm umijte,
 Ka sad gubi sinka draga,
 Isukarsta, vele slavna, 40
 Ki joj biše sfe vesele,
 sad ju najde sfe dresele.
 Zato korut sad uzmite
 ter se u carno obucite.

3a

Vaše hčere poružite
ter jih plakat naučite,
Ter sad plas'te s Mariome,
veče jida i gorkome.
S ňom sad gorko procvilite,
ňe žalosti s ňom dilite.

50

I vi, tužne udovice,
privelike žalostnice,
Ke ste muže izgubile,
vaše stanke opustile;
Ke bihote urešene,
sad ostaste pocarňene;
Ke bihote u veseļu,
sad ostaste u dreseļu.
Kapami se sad pokrijte,
carnim glave sfe ovijte,
Ter k Mariji pridružite,
gorko sfe s ňom sad tužite,
Ka sad gubi sinka i muža,
u kom biše sfa ňe duša.

60

Kime biše uresena,
sad ostaje pocarňena.
Ka s ňim biše u veseļu,
sad ostaje u dreseļu.
Sad će se zvati žalostnica,
pored s fami udovica.

70

Zato sad s ňom naričajte,
glas do neba pošilajte.
I neviste z divicami,
sad plačite očicami.

3b

Sad urehe pogardite
ter od sebe odvarzite,
Vaše kose raspletite
tere vlase rastresite.
Sad se carnim poružite
tere gorko potužite.
Plačne pisni sada pojte
tere s ňimi Gospi doj'te.
S ňom plačite sinka draga
i vernika vazda slavna,
Koji vas karvju jest iskupil
i sebi vas jes zaručil.
Zato za ňim sad tuguje
ter ga često spomiňajte.
I pošteni redovnici,
Isusovi naslidnici,
Sada plas'te meštra draga,
Isukarsta, vele slavna.

80

90

	Na križ za vas htíl je pojti, plačnih vele vas ohodi. Zato crikve pocarnite tere sfiće pogašite. Sad u zvona ne zvonite, ner u daske škroboćite; I oltare ² nage sfus'te	
4a	tere gorko sfi tad tuž'te. Ostavite sad biskante tere pojte plačne kante, Da puk na plač probudite ter zajedno sfi tužite, Jer sad gine vaša sfitlost, u kom biše prava kripost. Zato néga sfi plačite, néga Majku sad žalite. A sad pomnú sfi postaf'te, plačne glase poslušajte:	100
	Buduć Juda meštra prodal, prinevojni zali lotar, U poglavic' pita pomoć, da Isusa jame obnoć. Oni vojsku pripraviše ter ju s Judom odpraviše. Tad u vartlu Isus biše, Juda s fojskom kad grediše, Na molitvu tad on staše tere karvju vas potjaše.	110
	Mnogu tugu tad imaše, jer put umrit ne htijaše. Anjel s neba k nému dojde, pokripif ga opet pojde. Pokle Isus bi pokripljen, sfojim ocem tad sjediñen, Eto Juda s fojskom dojde, protif nému Isus pojde. Celovon ga Juda izda, u Židofske ruke prida.	120
4b	Židovi ga obtekoše, apoštoli pobigoše. Sina Božja uhitiše, na zemju ga povališe, Svezaše mu nazad ruke, o ném pribiše mnoge prute. Toliko ga zlo izbiše, da sfa modra učiniše. Tad po zemlji nim vucihu, glavu z bradom zlo skubihu;	130
		140

Za garlo ga zavezaše
 ter ga k Ani povedoše.
 Harlo néga tad vojahu,
 kako lotra sfi goňahu.
 Nogami ga porivahu,
 ter ga naprid potezahu.
 Vas mu obraz razbjen biše,
 iz nosa mu karf teciše.
 5a Kad h potoku s ním pridoše,
 tad u vodu ním tiskoše. 150
 Sfega modra izvukoše
 ter ga u kal umetoše.
 Vas život mu tad ostinu,
 s lišca kolur vas poginu.
 Kad ga u kal umetoše,
 naprida ga povedoše.
 Jedva poča on hoditi,
 jer ga tilo ja boliti.
 A oni ga još bijahu
 ter naprida s ním tiskahu. 160
 Putem Isus zamiraše,
 sfojih milih ne vijāše,
 Ki mu bihu obećali,
 kada bihu s ním većali,
 Da će parvo na smart pojti,
 nego ga će nigdar ojtī.
 A oni ga sfi ojdoše
 ter od néga tja pojdoše.
 Židovi ga tad micahu,
 s nime naprid pospišahu. 170
 Kada k Ani s ním pridoše,
 u polaču sfi idoše.
 5b Sfi veseli tada biše,
 da Isusa uhitiše,
 Gdi ga tako pogardiše,
 a ním voļu izvaršiše.
 Sfi se tada ním rugahu,
 na obraz mu tad pļuvahu.
 Jedan, dvignuf tad desnicu,
 da Isusu zaušnicu. 180
 Toliko ga zlo porazi,
 da mu obraz vas pocarni;
 Iz nosa mu karf poteče,
 a obraz mu vas oteče.
 Porazi ga on pas zali,
 komu uho tad ozdravi.
 Druzi nime zlo darmahu,
 za kose ga potezahu.

	Kad ga tako nakazaše, mnoge muke tad zadaše,	190
	Kajfi ga povedoše, sfi za nime potekoše.	
	Kad ga k nemu privedoše mnoga zla na n tad rekoše.	
6a	Božja sina, vele mila, pogrdiše dobra dila; U zlo mu jih obraćahu, pjanicon ³ ga potvarahu. Govorahu: Sfe ča čini, da po djavlu sfe on čini.	200
	Zato nega zlo bijahu, milosardja ne imahu. Isus mokat vas tad biše, od zime se vas tresiše.	
	Prid Kaifon sfezan staše, poniknušiši tad mučāše. Pogibil nīh dobro znaše ter se nīmi tad boļāše; Veće grihe nīh plakaše, nego muku ku tarpļāše.	210
	Oni toga ne pomnāhu, sfi mu na smart nastojahu. Kako zli psi rabijahu, mira u sebi ne imahu.	
	Kad se jure umoriše, oružnikom narediše Da Isusa van izvedu, u tamnicu da povedu, Jer do sfitā dosta biše, a Kaifa spat hotiše.	220
6b	Oružnici potekoše, u tamnicu nīm vargoše, Straže mnoge položiše i tamnicu zaklopiše, A oni se razidoše tere spati sfi idoše. Poča Isus zamirati ter kroz vrata prozirati, Da bi mogal poznat koga učenika ⁴ draga sfoga.	230
	Eto, Ivan ondi staše, za nīm suze ki roñāše. U dvor biše za nīm došal, da bi negof konac poznal. Ja ga Isus h sebi zvati, nega majci da ga znati,	

Ter mu poča govoriti
i veće ga tad moliti:

Riči Isusa :

Pojaj, Ive, k majci mojoj,
pri žalostni teti tvojoj. 240
Glas od mene navisti joj,
sfe ča s' vidil ti reci joj,
Ter ju hoti pokripiti,
jer će gorko procviliti;
Kada čuje plačne glase
oskupsti će sfoje vlase,
Mene sinka žalujućí,
zamnom gorko tugujućí.
Ne daj joj⁵ se, Ive, skupsti, 250
žalostnicu ti ne pusti
I ne daj joj⁶ žalovati,
tako ti se radovati.
Kad na križu budu mriti,
ne pusti ju blizu priti,
Da ne ima veću žalost,
videć mrućí sfoju radost.
Ja ju tebi priporučam,
jer sam nome vele tužan.

Riči pisca :

Pojde Ivan priko grada,
ostavifši meštra draga. 260
Putem gorko tugovaše,
draga meštra žalovaše;
Majku néga milovaše,
koju gorku ohojaše.
Gorke suze tad roñaše,
jer ju plačnu ohojaše.
U parsi se udiraše,
k noj se harlo pospišaše.
Božja Majka to ne znaše,
s Mandalinom doma staše, 270
da li želna uzdisaše,
glas od sinka li čekaše.
Jer židovsku zlobu znaše,
zato vazda u sumlji staše.
Tu noć spati ne mogaše,
jer joj sarce sfe dar'taše.
I tako si tužna stećí,
eto Ivan glas nosećí;
Glasom velim vapijaše,
kakono vuk tad viaše. 280

K ňoj ulize tugujući,
bradu sfoju zlo skubući;
Gorke suze ja roniti,
ove riči govoriti:

Riči Ivana Evangeliste:

Jao, Gospe plačna moja,
gdi je sada Dika tvoja,
Gdi je sada sin tvoj dragi,
kraļ nebeski, Bog moj pravi?
Kuda si ga odpravila,
zašto si ga ostavila? 290

8a

Ča se činiš? Al' ne vidiš,
ter u kući, Gospe, sidiš?
Sad se pokrij sfitom carnom,
tere plači pored samnom;
Tere skubi sfoje vlase,
jer ti nošu tužne glase
O(d) drugoga sinka tvoga,
pridragoga meštra moga.
Juda ga je, Gospe, pridal,
prineharni zali lotar; 300

Trideset pinez zan je⁶ prial,
te ti ga je na smart izdal.
Sada ti ga uhitiše,
tebe plačnu uhiliše.
Moje oči tuj gledahu
kad mu ruke zavezahu,
Kad ga na tleh povališe
ter ga ščapi' izmlatiše;
Kad mu bradu iskuboše
i vas obraz istukoše. 310

Tad ga, Gospe, zlo izbiše,
sfa karvava učiniše,
Za garlo ga zavezaše,
poglavicam popeļaše.

Vas put karvaf, Gospe, biše,
ča t' i(z) sinka⁷ karf teciše.

Ko bi ne znal k ňemu pojti,
po karvi bi umil dojti.

8b

Tvoju sfitlu sad danicu
postaviše u tamnicu. 320

Ja ne vidih, da, ni slišah³
sina ženska u tih mukah.

Živa ne mŕu da ga vidiš,
ni ga veće na stan primiš.

Zato, Gospe, harlo stani
tere pomŕu velu stavi,

Jeda budeš kako moći
sinku tvomu još pomoći.

Riči pisca :

Čuši Gospe plačne glase,
sfe oskube sfoje vlase. 330

Ľuti mač joj sarce projde,
bolizan joj vela dojde;

Sarce joj se priviaše,
jedva dušu poimaše.

Od tužice stat ne more,
jer se, plačna, prinemore.

Mandalina ne bi lina,
prijā Gospu na ňe krila,

Ja joj čelo protirati,
a vodom ga zalivati. 340

U parsi se udiraše,
nad ňom suze prolivaše,

Za Isusom tugovaše,
ňega majku žalovaše,

Ka ležaše na ňe krila
veće martva nere živa.

Glasom velim vapijaše,
sfa se plaćé raščinaše.

Gospi sestre pritekoše,
nad ňom kose raspletoše. 350

Počāše se nad ňom skupsti,
videći ju gorko mrući.

Dragu sestru milovahu,
nad ňom gorko tugovahu.

Kad se počā razbirati,
plačna majka spomiñati,

Bile sfite sebe sfuče
ter se u carno sfa obuče.

Gorke suze ja roniti,
ove riči govoriti: 360

Riči Gospoje :

O, žalostna mati, ka si
pričekala plačni glasi

O' dragoga sinka moga.

Jaoh, čā ću ja nevolna!

Kuda li ću, sinko, pojtī,
gdi li hoću k tebi dojtī.

Kuda li ću put iskati,
al na pomoć k sebi zvati.

Gdi t' su, sinko, Učēnici,
tvoji dragi naslidnici, 370

9a

9b

Ki umriti s tobom htihu,
 ostavi' te ne hotihu;
 A sad su se sfi raskrili,
 kada te su uhvatili.
 Juda li te, sinko, proda,
 komu, sinko, noge opra.
 Ojme, Juda, himbeniče
 i prizali učeniče,
 Ča t' učini sin moj dragi,
 kraļ nebeski, tvoj Bog pravi? 380
 Apostola on te obra
 i noge ti sinoć opra,
 Tilo svoje da ti jisti
 i karf sfoju da ti piti.
 Toj ti učini za spasen'je,
 da ti vične da veseļe.
 Koliku ti ļubaf skaza,
 a ti ņega zlo nakaza,
 Da ga prida kako lotra
 ter ga izda na pol noća. 390
 Ja ga tebi priporučih
 ter te vazda vele ļubih,
 A ti mene zlo rascvili,
 ki me sinkom sad razdili.
 Ajme, zač me tako rani,
 a sam sebe zlo opravi?
 Jaoh, sinko, željo moja,
 tužna ti je majka tvoja!
 Ča ću sada učiniti,
 kako li ću jur živiti? 400
 Ko mi uze radost moju,
 ko uhili majku tvoju?
 Milu družbu ko razdili,
 gorku majku zač rascvili.
 Veće ti sam tvarja driva,
 da sam, plačna, sada živa.
 Ne imam, sinko, nikogare,
 ki bi imal smilovan'je.
 Kaž' mi drage sestre moje,
 mile, sinko, tete tvoje, 410
 Ter Ivana s Mandalinom,
 ki se trude sfojim filom.
 Mandalino, sestro moja,
 ja sam bila vazda tvoja.
 Za ime Boga, ja te moļu,
 pomozī me u nevoļu.
 S Ivano(m) me sprovodite,
 u upotribi ne ojdite.

10a

10b

162

Barzo poj'mo sinku momu,
pridragomu meštru tvomu, 420
Da za ňega pomolimo,
jeda si ga slobodimo.

Riči Pisca :

Gospe plačem ňih moľaše,
gorke suze li roňaše.
Oni tuď'je potekoše,
plačnu gospu povedoše;
Putem glasom vapiahu,
plač do neba pošlahu;
Gorke suze sfi roňahu,
gospodina sfi žalahu. 430

Do noći s ňom obticahu,
sfuda pomoć tad iskahu.
Dali, malo opravjahu,
jere za ňih ne hajahu.
Staše plačni pri dvorome,
i budući prid zorome
Stražanome govorahu,
z gorkim plačom ňih moľahu,

Da bi ňime otvorili,
majku sinku pripustili. 440

11a

A oni jih odgoňahu
ter nemilo tad psovahu.
Gospe psosti ne pomňaše,
jer u tugah sfa goraše.
Silom k vratom napiraše,
k sinku plačuć vapijaše:

Riči Gospe :

Ojme, sinko, dobro moje,
to li si e tilo tvoje,
Da sad stojiš u tamnici.
Jao, sinko, mojoj glavici; 450
I na garlu s konopome
i z debelom verugome
Sfezane t' su ruke tvoje,
rańeno je sarce moje.

Lice ti je popľuvano
ter je kako sfe gubavo.
A ne mogu t' pomoć dati,
prižalostna tvoja mati.
Htih se Kaifi pomoliti,
a neće mi otvoriti. 460

Kad te vidit ja ne mogu,
gorka majka, ja te moľu

11b

Prostri⁹ glas tvoj da te čuju,
 jer se, sinko, vele muču,
 Kad te čuju govoreći.
 Bolesti mi hoć' odneti,
 Jere u noj sfa sad gorim,
 ka prid vrata plačna stojim.

Riči Pisca :

Gospe plaka tuj do sfitu,
 ne videći sfoga sinka. 470
 Isus ne glas tad slišaše,
 dalj majku ne vijaše.
 Vele gorko tugovaše,
 jer ga sarce nom boļaše.
 Jere na sfit nitkor ni bil,
 ki bi majku tuko ljubil,
 Kako Isus majku ļubi
 i vazda joj verno služi.
 Zato nom se priviaše,
 jer ju plaćuć tad slišaše. 480
 Kad bi jutro učineno,
 zalo više navišćeno;
 Narediše poglavice
 'Zvest Isusa iz tamnice.
 Tud'je sluge potekoše,
 svezana ga dovedoše,
 Jer na nogah jedva staše,
 velu muku jer tarpļaše;
 Jer ga sluge sfu noć biše,
 a tilo se sfe tresiše. 490
 Kad ga oni ugledaše,
 kako vuci uzviaše.
 Žeļahu ga se nasititi,
 na križu ga jur viditi;
 Ņega slavnu karf proliti,
 grubom smartju umoriti.
 Kako zli psi rabiahu,
 jer ga živa još viahu.
 A sudit ga ne mogahu
 ter se mnogo tim boļahu. 500
 Zato više učiniše
 ter zajedno odlučiše
 (Da ga Pilat sudi veće,
 prez smarti ga pustit neće)¹⁰
 Da ga na smart on odluči
 ter ga živa on ne pusti.
 Svezana ga izvedoše
 ter k Pilatu povedoše.

Naprid nime porivahu,
nogami ga potiskahu. 510
Eto, plačna tot¹¹ izide,
harlo sfomu sinku pride.
Hotiše ga zagarliti
ter Židovom ugrabiti.
Ńu Židovi otiskoše,
a s Isusom otidoše.
Poče Gospe tad vapiti,
sinku sfomu govoriti:

Riči Gospoje:

12b

O, pridragi, mili sinu,
sfe veseje mene minu, 520
Kad mi tebe odvedoše,
a meni ti zlu ojdoše.
Oboj meni nevojnici,
privelikoj žalostnici!
Ča ću sada učiniti,
komu ću se potužiti.
Nimam koga sad moliti
ko će za te govoriti.
Sfak će sada protif tebi,
jao, sinko, plačni meni. 530
Rec' mi, sinko moj pridragi,
O Isuse, Bože blagi,
Ča učini Židovome
i ostalim mišćanome,
Da te tako nadiliše
tere s majkom razdiliše?
Počekaj me, dobro moje,
jeda ti se kako more,
Neka mi je h tebi priti,
jer mi tuge hoć' odniti; 540
Da proliju suze moje
ter umiju lice tvoje,
Ko je mnogo popluvano
ter je kako sfe gubavo.
Dobro moje, usliši me,
prižalostnu utiši me.

13a

Riči Pisca:

Tako Gospa žalovaše,
sinka sfoga tad moļaše,
Glasom velim vapijaše,
za nime se pospišaše. 550
Da, Židovi nom micahu,
naprid nime tad tiskahu.

K Pilatu ga privedoše,
 jednim glasom sfi rekoše
 Da ga budu osuditi,
 a živa ga ne pustiti.
 Sfi ga krivo osfajahu,
 protif ňega sfi lagahu.
 Vijuć Pilat ňih navidost,
 a Marie sinka kripost, 560
 Ne htiše ga osuditi,
 ni prava ga pogubiti;
 Da, ňegovu hteći prudu
 posla ňega ka Irudu.
 A Irud se ňim naruga,
 prid ňim steći mnoštvo puka;
 Navisti ga za mahni'ca,
 da vapiju za ňim dica,
 Ter u bilo obuče ga,
 povrati ga naružena. 570
 Božja sina on pogardi
 ter Pilatu opet vrati.
 Židovi ga odvedoše,
 za ňim dica potekoše.
 Putem glasom vapiahu
 ter sfakoga h sebi zvahu;
 Odasfude k ňim sticahu,
 zlo Isusa razmicahu.
 Sfite m' o ňem razdirahu,
 mahnicem ga tad sfi zvahu; 580
 Za kose ga potezahu,
 družu kalom na ň metahu.
 Niki bradu tad skubihu,
 družu po tleh ňim vucihu.
 Plačna majka toj videći,
 ka grediše ňih slideći,
 U parsi se poča biti,
 tužnim glasom ja vapiti:

Riči Gospoje:

Oboj meni, sinko dragi,
 oj, Isuse, Bože blagi. 590
 Ča se sada toti čini,
 na sfit pravde da ni nigdir.
 Ča Irudu, sinko, zgriši,
 za mahnita da te scini,
 Ter te tako zlo pogardi
 i Pilatu on povrati.
 Od mahni'ca sfite nosiš
 ter pogarjen, sinko, hodiš,

14a

Nazad sfezan konopome
i za garlo verugome. 600
Na sfe strane razmiču te
ter nemilo sfi biju te.
Zašto mi te tako biju
ter nemilo tobom miču?
Jer te oni ne rodiše,
ni te, sinko, odgojiše.
Da, meni se sarce koļe,
jer te, sinko, tako vode,
A ne dadu pristupiti,
ni te dadu poļubiti. 610
Zato plaču kako mogu
ter pošilam glas moj Bogu:
Bože, sliši rabu tvoju,
primi sada molbu moju.
Sinka moga ti pomози,
od Židof ga sad slobodi;
Jer ne imam, plačna majka,
veće na sfit sinka draga.
A oni me s ním sad dile
ter nastoje da smart prime. 620

Riči Pisca :

14b

Gospe riči kako reče,
harlo sinku tad poteče.
Hotiše ga poļubiti,
od sebe ga ne pustiti.
Da, Židovi nom tiskoše,
a sinkom joj tja idoše.
Kad k Pilatu s ním pridoše,
sfi s ním u dvor tad idoše,
Sfidoke mu privedoše,
ki sfe krivo tad rekoše. 630
Poglavice obticahu
tere vas puk poticahu,
Barabana da isprose,
a Isusa na križ propne.
Sfi na to si nastojahu,
da se propne govorahu.
Pilat mneći ním zgoditi,
a Isusa sloboditi,
Manigolde čini priti
ter Isusa naga sflíci, 640
Prid sfim pukom tad fruštati,
da bi htíli jur mučati.
Manigoldi dotekoše
ter Isusa povedoše.

- Sfukoše ga sfega naga,
 gospodina Boga slavna;
 Sfezaše ga k stupu kruto,
 fruštaše ga mnogo ļuto.
 Gdigodir ga biči udriše,
 sfuda koža tad pukniše. 650
- 15a Koža s tila odpadaše,
 golo meso ostavaše.
 Ne osta mu nigdir tilo
 za rat igle veće cilo.
 Karf kad proli ne mogaše,
 po zemļi se prolivaše.
 Staše Gospe tad izvanka,
 Isusova plačna majka.
 Ľute biće tad slišaše,
 dali sinka ne viaše. 660
- Ja kroz vrata prozirati,
 sfoga sinka zamirati;
 I vidi ga sfega naga,
 k stupu kruto privezana,
 Gdi ga tako zlo fruštahu
 i toliko zlo mučahu;
 Gdi ga sfega karf obliva,
 a ļuta ran ča proliva.
 I tako si gledajući,
 vele gorke tad plaćući, 670
- Na sarce joj tuga dojde
 ter ju martva voda projde;
 Tuge joj se ponoviše,
 sfe joj sarce oslobodiše.
 Poča joj se tilo tresti,
 u sarcu joj žalost resti.
 Malo dušu tuj ne pusti,
 toliko joj sarce stuži.
- 15b Na ruke ju Ivan pria,
 Mandalini na skut prida. 680
- Pot joj s čela otirahu,
 suze nad ņom prolivahu.
 Kad joj snaga veće dojde,
 k vratom opet plačna pojde;
 U parsi se poča biti,
 tužnim glasom tad vapiti:
- Riči Gospoje:
- Jao, sinko, dobro moje,
 al je to si tilo tvoje,
 Da si vezan k stupu kruto
 tere fruštan mnogo ļuto. 690

Karvju plove tilo tvoje,
 sinko dragi, dobro moje.
 (Da bi mi moć k tebi priti,
 da mi e ovdi ne umriti.)¹²
 Ja bih suze prolivala
 ter ti rane umivala;
 Slastko bih jih celivala
 i k sardašcu pritiskala,
 Jeda bih te izličila
 ter još s tobom poživila.
 Vratare ću pomoliti,
 da bi htili otvoriti:
 O vratari, bratjo moja,
 otvor'te mi, za jme Boga,
 Neka pojdu h sinku momu,
 ĩute rane da mu pov'ju.
 Tu mi milost učinite,
 daj, u to me utišite.

700

16a

Riči Pisca :

Ča se Gospe veće moli,
 tako plaća mañe dobi,
 Jer joj sinka li fruštahu,
 a ñome se sfi rugahu.
 Pokle ga tad isfruštaše
 i ĩutu mu muku daše,
 Od stupa ga odvedoše,
 nogami ga potupaše,
 Pak u sfite obukoše
 ter od stupa odvukoše,
 Na katridu posadiše
 ter ga na ñoj pogardiše.
 Oči pečom zavezaše,
 poličnice¹³ mnoge daše.
 Glasom velim vapiahu,
 sad prorokuj, govorahu.
 Ćim se onde porugaše
 ter mu obraz popľuvaše
 Niki¹⁴ harlo potekoše,
 tarna krunu¹⁵ upletoše,
 Sina Božja ukruniše,
 tarn'ja glavu napuniše;
 Silom ju mu¹⁶ natiskahu,
 tarn'je u glavu zabiahu,
 I sfu mu ju izbodoše,
 a možjani van pojdoše.
 I(z) sfe glave karf ploviše,
 vas mu obraz karfaf biše.

710

720

730

16b

Tarst u ruke ňemu daše,
 pak ňom glavu izlupaše.
 Isus glavom tad poniknu,
 do smarti ju već ne dvignu. 740
 Veću muku tad imaše,
 ner fruštan'je kad tarpjaše.
 Kad mu tilo izraniše
 i kožu mu sfu odriše,
 Buduć Isus tad ukruñen
 i nevoľno vas izmučen,
 Pilat ňega van izvede
 ter na sudu prid ňim sede.
 Pokaza ga sfemu puku,
 daržeći ga sam za ruku, 750
 Da ga vide ukruñena,
 po sfem tilu izružena,
 Jeda bi se ukrotili
 ter ga na smart ne prosili,
 Gledajuć ga¹⁷ sfa karvava
 i zlo tuka nakazana.
 Kada oni pogledaše,
 kada Isus karfav staše,
 Milosard'ja ne imiše,
 ner se veće poľutiše, 760
 Terh k Pilatu potekoše,
 jednim glasom sfi rekoše,
 Da ga harlo na smart sudi,
 da puk tolik jur ne trudi;
 Jer, ako ga ne pogubi
 Cesarovu milost gubi.
 Cesaro(m) mu¹⁸ popritiše,
 kako mu ga podmitiše.
 Pilat, hteći ňim zgoditi,
 zalo mito sam dobiti, 770
 Barabana ňim tad pusti,
 a Isusa na smart sudi.
 Ki Baraban lupež biše,
 ľudi krasti sfud grediše.
 A Isusa prislavnoga,
 sina Dive pridragoga,
 On osudi da se propne
 isti on dan parvo podne.
 Šentenciu¹⁹ tada štiše,
 prid sfim pukom navistiše, 780
 Da se propne sin Marie
 na varh gore Kalvarie.
 Naga na križ da pribiju
 ter visoko gori dvignu;

17a

17b

Da ga smarti tom umore,
da Židovom jur ugode.
Tada Gospa vanka staše;
plačnom družbom tad plakaše.
Kada sliša te si glase,
tad oskube sfoje vlase.
Luti mač joj sarce projde,
jedva dušu u ņoj ojde.
K vratom poče napirati
ter vratare zakliņati:

790

Riči Gospe:

O, vratari, za jme Boga,
ja vas moļu prineboga,
Otvor'te mi plačnj vrata,
neka pojdu prid Pilata,
S plačnom družbom ka je samnom,
odivena sfitom carnom,
Da s Pilatom govorimo
ter ga plačuč pomolimo,
Jeda li se na me smili
ter me plačnu ne uhili;
Da sud krivi priobradi
ter mi sinka on povrati.

800

Riči Pisca:

Gospa tako još stojeći,
vratarom se tad moleći,
Jeda bi joj otvorili
ter k Pilatu pripustili,
Ne htiše joj otvoriti,
ni joj daše govoriti,
Neg tiskoše ņom nazada,
a ona pade puna jada.
Sestre ju tad podvigoše,
opet k vratom s ņom pojdoše.
Silom k vratom napiraše,
z glasom velim vapijaše:

810

18a

Riči Gospoje:

O, Pilate, tužim na te,
zač tolik sud varže na me,
Da me sinkom ti rastavļaš
ter ga smarti zlom umaraš?
Odsudil si pravednika,
a pustil si razbojnika.
Pinezi te zaslipiše,
koimi te podmitiše,

820

Ter osudi sinka moga,
 Gospodina Boga tvoga.
 Moj sin tomu ni dostojan,
 ki je vazda bil pokojan. 830
 Ako li ga č' umoriti,
 ne htij meni smart prostiti,
 Neg' i mene sad s nim propni,
 daj, u to mi plačni zgodi,
 Neka prid nim smart ja primju,
 da prez nega jur ne živju.

18b

R i č i P i s c a :²⁰
 Tako Gospe žalovaše,
 na Pilatu tugovaše.
 Buduć Isus jur osujen,
 na smart lutu tad odlučen, 840
 Oružnici pritekoše,
 manigolde dovedoše,
 Ki Isusa popadoše,
 Od Pilata odvedoše.
 Križ mu daše na ramena,
 ka mu bihu izrañena.
 Počeše ga van voditi,
 jedva pod nim on hoditi,
 Jer križ velik mnogo biše,
 a on izbjen vele biše. 850
 Tad prid vrati Gospa staše,
 vele gorko ka plakaše.
 Dvora vrata otiskoše,
 Gospu nazad potiskoše,
 Sfu nogami potupaše,
 a sinka joj odpeļaše.
 Tot priteče plačna družba,
 gdi ležaše majka tužna.
 Na noge ju podvigoše,
 za Isusom s nom idoše, 860
 Druzim putom potekoše
 ter mu naprid pritekoše.
 Na rasputju s plačem stahu,
 gospodina tof čekahu.
 19a Vojska jure ishojaše,
 ka ga na smart tad vojaše.
 Poče Gospa pozirati,
 sfoga sinka zamirati.
 Eto Isus križ noseći,
 manigoldi s nim hodeći, 870
 Razbojnici obistrañen,
 a po tilu vas izrañen,

172

Ke vojahu s nim da propnu,
neka muku ima goru.
Oružnici mnogi bihu,
ki tad za nim sfi gredihu.
Vas puk za nim tad grediše,
smart mu vidit vas teciše.
Mnoge žene tada bihu,
za nim plačuć ke gredihu. 880
Obrati se Isus k nime
ter nim tako reče sfime:

Riči Isusa:

19b Ne plačite, žene, mene,
da, plačite same sebe;
I plačite sine vaše,
ki me na smart sada daše.
Jer će skoro vrime priti,
da hoćete tužne biti.
Suze²¹ ćete tad roniti 890
i hoćete govoriti:
Blažene koje ne rodiše
i još parsi ke ne doiše.
Gore, sad se oborite
tere nas sfih vi pokrijte,
Da tolik strah ne imamo
i tu žalost ne primamo.
Tolih ćete strah imati,
Da nećete moći stati.
Ne imiste nigda radost,
kako van će dojtī žalost, 900
Kad vam budu grad prosesti,
sinove ćete vaše jisti.
To van će se sfe zgoditi,
jer nećete boļi biti.

Riči Pisca:

Isus riči govoreći
pojde putom križ noseći.
Pod nim tad on počivaše,
tužica ga li daržaše.
Većekrate s nim padiše,
jere mnogo težak biše. 910
Blizu²² majke jur hojaše,
a ona ga ne poznaše,
Neg da niki gubaf biše,
jer mu obraz karfav biše.

Da, kada ga, plačna, pozna,
od tužice jedva osta.
Gorke suze ja roniti,
sinku plačem govoriti:

Riči Gospoje:

Ti li si to, sinko dragi,
plačni majci u sfer pravi. 920

Jaoh mene, ča to nosiš,
kuda li mi, sinko, hodiš?

A to li je dilo tvoje,
ajmeh meni, dobro moje.

Ku' te²³ vode s razbojnicu,
jaoh meni žalostnicu.

Križ mi nosiš na ramenku,
vele ĩuto izrañenu,

S krunom tarna na glavici
i žestoko fruřtan bići. 930

Molim tebe, dobro moje,
obrat' k meni lice tvoje;

Obrat' k meni oći tvoje,
ne pomagaj boli moje,

Jer je ovo majka tvoja,
a ti, sinko, slava moja.

Ajmeh, zać nas, sinko, dile,
Zać no plaćnu mene cvile?

Kad mĩah s tobom poživiti,
sfe dni moje sad cviliti. 940

Jeda ti se kako more,
usliši me, dobro moje.

Ja te, plaćna majka, moļu,
daj mi tvoj križi da ga nořu,

Jer ga ne moř' ti nositi,
pod ĩim ranu tvu truditi.

Na moja ga pleća stavi,
da ga gorka nosi mati.

Daj mi da te ja izminu,
tvoje muke da dil primu. 950

Moje ć' muke dil odniti,
ako mi ga dař nositi.

Usliši me, Majku tuřnu,
prim' me²⁴ s tobom ti za druřbu;

Neka mi te sprovoditi
i na kriř mi s tobom iti,

Da me s tobom, sinko, propnu,
majku živu da ojdu.

Neka te se tot naļubļu
ter sad s tobom plaćna umru. 960

Riči Pisca :

- Gospa u vojsku silom pride,
 tako plačuć k sinku dojde.
 Kako obraz ňemu ugleda.
 studenia pade od leda.
 Pomaňka joj sfa ňe snaga,
 od tužice vele spazma.
 Isus majku tad ugleda,
 dojde ňemu tuga vela.
- 21a Tolika mu bolest dojde,
 kako mač mu sarce projde; 970
 Ne more se uzdaržati,
 ni na nogah veće stati.
 Blizu majke tad on pade.
 Ajme, gorko sfi sad plas'te,
 Jer ni sarce tako tvrdo
 ko bi sada ne plakalo,
 Gdi sin Božji leži s majkom
 na srid puta na pol martvo.
 O, človiče, ča ne plačeš
 za Isusa, ali nećeš? 980
 Nu, mislite kako leži,
 da sad za nas s majkom tarpi.
 Ko bi sarce sad ne puklo,
 garlo plačuć zamuknulo?
 Buduć Isus s majkom pal se,
 podvignut se ne mogaše.
 Židovi s ňim potekoše
 ter Šimuna privedoše.
 Daše ňemu križ nositi,
 a Isusa zlo voditi. 990
 Na goru ga dovedoše
 ter ga gola isfukoše,
 Na zemlju križ postaviše,
 skale i mlat pripravise,
 Sina Božja uhitiše
 ter ga na križ postaviše.
 21b Sam on ruke na križ prostri
 ter se ocu za ňih moli.

Riči Isusa :

- Oče, ti me s' na sfit poslal,
 za posluh sam na sfit došal. 1000
 Dobrovoljno muku primam
 i na križu nag umiram,
 Oce sfete da 'slobodim,
 raj nebeski da otvorim,

I vas narod da iskupim,
 diavle vlasti da izručim,
 Neka k tebi, ocu, pridu
 tere vičnu slavu primu.
 Zato, oče, sad te možu,
 dragi sin tvoj ja te prošu, 1010
 Prosti ki me sad propiņu,
 ne dopusti da poginu.
 Ča mi čine jer ne znaju,
 daj nim milost da se kaju.

Riči Pisca :

Isus za nih tad moļaše
 jer nih vele milovaše.
 A oni se ne pomnahu,
 jer u znobi²⁵ sfi gorahu,
 Ter mu ruke sfe vezahu,
 po²⁶ križu ga rastezahu. 1020
 Niki ruke načiņahu,
 drugi čavli zabijahu.
 Pribiše mu ruke i noge,
 zadaše mu muke mnoge.
 Sfe to misto karvju obli,
 ko tad Isus iz ran' proli.
 Sfega gola tot propeše
 ter se rugat nim počeše,
 Da ga zlimi pridružiše
 i s nimi ga osudiše; 1030
 I da zlimi smart primaše,
 ki se Božji sin čiņaše.
 Dvigoše ga na visoko,
 da ga gleda sfaki dobro,
 Neka mogu prociniti
 i ostalim navistiti,
 Da je Isus ki je hinil,
 zato je smart zlimi primil.
 Tako si ga²⁷ ubijahu
 i glas negof uzimahu, 1040
 Neka zlobu nih pokriju,
 a Isusa da ubiju.
 Jer jih grisi zaslipiše,
 tere sebe prihiliše,
 Da Isusa ne poznaše
 i slavu mu ne podaše.
 Zato sebe pogubiše
 i sami se osudiše.
 I ki bihu s nim propeti,
 s obi strane tad viseći, 1050

22a

22b

Jedan od njih ja ga psovati,
Isukarstu uzrok dati.
Sina Božja on pogardi,
od nega se tad odvrati.
A drugi ga ja brani
ter očito tad hvaliti,
Ter Isusa ja moliti,
umišeno tad prositi,
U kraljestvo kada pride,
nega h sebi da tad prime.

1060

Isus nemu milost stvori,
sfe mu grihe tada prosti,
I s nim da će u raj pojti,
parvo neh će on dan pojti.
Kad se Gospa spazmom probra
tere veću jakost poja,
Za sinkom svojim z družbom pojde²²
ter na goru jedva dojde.
Kada pride plačna blizu,
najde sinka jur na križu.

1070

Hto bi mogal prociniti
tere sad vam navistiti
Ne žalosti ke imaše,
na križ sinka kad viaše,
Gdi on čavli pribjen staše.
Majci sarce sfe trepjaše.²⁹

23a

Križu htiše pristupiti,
karv sinovļu pošubiti,
Ka se niz križ tad točaše,
iz ran' nemu izhojaše.
Da, Židovi sprida stahu,
pristupit ņoj ne davahu.
Ona silom napiraše,
plačnim glasom vapijaše:

1080

Riči Gospoje:

O, Židovi, bratjo moja,
nisam li vam mnogo sfoja,
I nisam li Židofkiña?
Zač propeste moga sina,
Zač me sinkom razdiliste
Ter me gorko rascviliste?
Ajme, ča vam on učini,
ali u čem kad uhili,
Da se tako pometoste
ter tolik sud van vargoste,
Gola na križ da propeste,
a sfite mu sfe vazeste,

1090

Ter doć križu još ne daste?
Ajme, Boga al' ne znaste?
Daj, u ovo mĭ ugodite
i mene s ıim sad propnite, 1100
Neka pored s ıim smart primu,
da se sinkom ne razdiĭu.

23b

Riĉi Pisca :
Gospe tako tugovaše,
a Źudijem govoraše.
Dali sinka poziraše,
gdi na križu umiraše.
Sfa u tugah tad stojeći,
sinku plaĉem govoreći:

Riĉi Gospoje :
Ajme, sinko, dobro moje,
to si li bi dilo tvoje, 1110
Da si propet s razbojnici,
koji bihu zli vojnici;
I s krunom te tarnovome
tere putju sfom golome?
To ti li e druŹba tvoja,
jaoh, plaĉna duša moja.
Āa ĉu sada tuŹna majka,
kadi mi e moja dika?
Ojme, viju da skonĉavaš,
tuŹnu majku komu ostavlaš. 1120
Razdojniku raj obitaš,
zaĉ se od majke ne spomiıaš?
Uĉin' milost plaĉni meni,
pri(m') me, sinko, na kriŹ k sebi,
Da me propnu z dikom mojom,
neka umru, sinko, s tobom.

24a

Riĉi Pisca :
Isus majku tad slišaše,
na kriŹ mruĉi kad viaše.
űom se vele on boıaše,
jer ju tuŹnu tad viaše; 1130
Ter joj poĉe govoriti,
vele tiho on moliti:

Riĉi Isusa :
Źeno, ne htij jur plakati,
ni toliko tuŹna stati.
Jur utiŹi tuge tvoje,
ja te moıu, majko moje.

Veće mi e tuga tvoja,
 nego mi e muka moja.
 Ko nas stvori toga moli
 ter će lik dat mukam mojim. 1140
 Eto, Ivan moj pridragi
 sada budi sin tvoj pravi;
 A ti budi ņemu mati
 i sinkom ga hoćeš zvati.
 Misto mene ņega ľubi
 ter se, ženo, već ne tuži.
 Ja ću, majko, sad umriti
 ter ću u Limb doli slisti,
 Diavlu silu sfu slomiti,
 a Blažene 'sloboditi. 1150
 I ti, Ive moj pridragi,
 moje majke bud' sin pravi.
 Misto mene ti ju ľubi,
 do smarti joj verno služi.

24b

Riči Pisca :

Isus na križ tad viseći,
 plačnu majku on tišeći,
 Jedva poče govoriti,
 od Źudijev pit prositi.
 Oni harlo potekoše,
 Źući s ostom donesoše;
 Pripraviše jednu spugu,
 staviše ju na tarst dugu;
 Gusto mu ju prikloniše,
 sina božja napojiše.
 Sfa mu usta ogorčaše
 i ostom ga otrovaše.
 Gorka majka to videći,
 sfoga sinka tad slišeći,
 Križu poče napirati,
 u parsi se udirati. 1170
 Sfa se plačem raščinaše,
 k sinku na križ vapijaše:

Riči Gospoje :

25a

Ajme, sinko, zač me rani
 i vele tuge ti mi stavi;
 Koje riči, sinko, slišah,
 ku zaminu za te pitah?
 Prida meni učenika,
 tvoga, sinko, službenika.
 Ivana li, sinko, rodih,
 ali ņega mlikom dojih 1180

Ter me nĕmu majkom ĉiniš?
 Jaoh, zlo me, sinko, tišiš!
 Nisam li ja majka tvoja,
 a ti, sinko, dika moja?
 Ja sam tebe porodila
 i mlikon te odoila,
 A sad mi te žučju poje,
 zač te,³⁰ moje sarce, more.
 Koliku mi žeju tarpiš,
 vodice se napit želiš, 1190
 A ne mož' je sad imati,
 jaoh, gorka tvoja mati.
 Da bi mi moć križu priti
 tere k tebi sad uzijti,
 Oči bih ti priklonila
 ter suzami napojila,
 Ali t' parsi otvorila
 ter ti k ustom priklonila,
 Jeda bi te napoile,
 koje su te zadoile. 1200
 A ne dađu k tebi priti,
 jaoh, da bi mi moć' umriti,

Ri ĉi P i s c a :

Tako Gospa tugovaše,
 sinku plaćem govoraše.
 Isus na križ umirući,
 Žuči s ostom tada piući.
 Kad okusi, ne hti piti,
 Bogu ocu ja vapiti:

Ri ĉi I s u s a :

Zač me, Bože, sad ostavi
 ter na velu me bol postavi? 1210
 Nisam li ja tvoj sin pravi?
 sad me brani, oće blagi.
 Ča mi čine, al' ne vidiš
 ter se na me jur ne smiliš.
 Ti me na sfit jesi poslal,
 za posluh sam ja k nĕm došal;
 Put nebeski nĕm sam kazal
 i nĕh grihe nĕm sam karal.
 A oni me pogardiše
 ter me ovim odvratiše. 1220
 Mene uhiti ta nĕh zloća,
 došli s fojskom na pol noća;
 Sfezaše me i fruštaše
 i vas obraz popļuvaše.

- 26a
- Glavu mi su okrunili
i nu tarna napunili.
Propeše me sfega naga,
mene, sinka tvoga blaga.
Lupeži' me osloniše,
osta i žuči napojiše. 1230
I ne bi nim zadovolno
da smart primam dobro vojno,
Počeše se mnom rugati,
za veću mi muku dati.
Vidiš na križ kako visim,
joh, veliku muku tarpim.
Prolil jesam sfu karf moju,
za činiti voļu tvoju.
Proroštvo je sfe svaršeno,
ko od mene jest rečeno. 1240
Sada, oče, ja umirem,
grihe ľuske sfe utiram,
Karfju mojom sfih iskupľam,
smartju mojom sfit 'slobojam.
Sad ti majku priporučam,
kom se sada ja razlučam,
I sfe moje učenike
i ostale naslidnike.
Ja sam od njih pomľu imal,
tebi, oče, njih sam pridal; 1250
I duh moj ti priporučam,
ki na križu sada pušćam.
Tebi, Bogu ocu, pravľu,
u ruke tvoje moj duh daju.
- Riči pisca:
- 26b
- Priklonifši sfoju glavu,
duh sfoj pusti g Bogu slavu.
Kako Isus duh sfoj pusti,
tako nebo sfe se smuti,
Sunce sfitlost sfoju ukri,
jere prava sfitlost umri; 1260
A misec se tote 'zvali,
stvoriteľa smart požali.
Po sfem sfitu tmine postaše,
jer Isusa tad skončāše;
Zvizde Ajer tada snese,
po sfem sfitu zemľa trese;
Vel od templā puče od zdol,
razdriči se tad vas na pol.
Grebi se tad otvoriše,
mnoge čuda tad zgodiše; 1270

'Z grebof sfeti van zidoše,
 u raj sfeti tad dojdōše;
 Kameni se raspukoše,
 smart Isusa tad kazaše;
 Ptice kante ne pojahu,
 stvoriteļa žalovahu;
 I sfe zviri tad viahu,
 plačnim glasom vapiahu
 Sfa stvoren'ja tad plakaše,
 gospodina smart žalaše. 1280
 Neg se človik ne kti bolit,
 koji ņega hti umorit.
 Privedoše tad Longina,
 ki probode Božja sina.
 Vode karvju 'steče dosta,
 tada Longin skrušen osta.
 Centurion toti staše,
 s fojskom stražu ki čināše;
 Ta čudesa on videći,
 glasom vapi govoreći; 1290
 Sfim očito tako diše,
 da sin Božji ovi biše.
 U parsi se jaše biti
 i strah veli tad imiti.
 U grad strahom sfi pojdoše,
 sina Božja tot ojdoše.
 Ča ću reć' sad od Marie,
 od koje sad ni plačnie.
 Jezik smnožan ni dovoļe
 sada reći ņe nevoļe 1300
 I žalosti ke imaše,
 martva sinka kad viaše.
 Od kud suze tad imaše,
 koje toti prolivaše?
 Kada vojska u grad pojde,
 ona križu plačna dojde,
 S plačem križu prilipaše,
 karf sinovļu celivaše,
 Ruke na križ podvizaše,
 sinka sfišit hotijaše, 1310
 Da, načina ne imaše,
 jer visoko on visaše.
 Jaše križu tad moliti,
 z gorkim plačem govoriti:

Riči Gospoje:

O prislavni križu sfeti,
 na kom visi sin moj propeti,

27a

27b

Sad te plačna majka moli,
 prigni mi se sada doli,
 Neka sinka s tebe snimu
 ter u krilo, gorka, primu. 1320
 Daj mi ga se našubiti,
 kad ću s njim se razdiliti.
 Ajme, da bih parvo znala
 ter na pamet, tužna, klala,
 Da će sinak moj umriti
 i karf svoju sfu proliti,
 Ja bih suze prolivala
 tere bih ga zalivala;
 Milo bih ga ja gojila,
 jeda bih ga umolila, 1330
 Plačni majci da ugodiš,
 da mi sinka ne umoriš.
 Da, pokol ga s' jur umoril,
 tužni majci sad ugodi
 Daj, martva ga majci vrati,
 to mi sada ne prikрати,
 Jeda duh moj sada pustim,
 da se smartju jur razlučim.

Riči Pisca :

Plačna majka križ mojaše,
 gorke suze li roñaše, 1340
 I ostala družba njeje
 poli križa plače sfeje.
 Glasom velim vapiahu,
 gorke suze prolivahu.
 Sfi se vele tad biahu,
 jer ga sfisit ne mogahu.
 I tako sfi plačni stahu,
 pomoć s neba tad pitahu.
 Eto Osib s Nikodemom,
 sa sfom družbom sfojom velom, 1350
 Gdi nosahu mlat i skale
 i priprave sfe ostale,
 Da Isusa snime tilo
 ter ga dađu majci u krilo.
 Kad dojdose s plačem k majci,
 kojoj ostaše pusti stanci,
 Gorke suze s njom proliše,
 skale križu prikloniše.
 Jaše čavle izbiati,
 sarce Majci iskidati. 1360
 Kada čavle sfe izbiše,
 sina Božja tad snimiše,

- Na krilo ga Majci daše,
 sfi okolo plačni staše.
 Jaše rane celivati,
 suzami se opirati.
 Kako Gospa sinka pria,
 od pepela osta blija.
 Ozlobi joj sarce slana,
 malo ne umri tu si sama. 1370
 Nad sinkom se raspiñaše,
 u parsi se udiraše,
 Lute rane celivaše,
 suzami jih umivaše.
 Sfa se nad ñim rašćinaše,
 milih k sebi na plač zvaše.
 Ja ju Josef tad moliti
 ter joj plačem govoriti,
 Da da sinka ñim shraniti
 ter se na stan jur vratiti, 1380
 Jer se večer jur činaše,
 a on u grad poj' imaše.
 Gospa hoti ñim zgoditi,
 da ne budu van noćiti,
 Pusti sinka ñim shraniti
 i sfim hoti zahvaliti,
 Da joj sinka sprovodiše
 i s ñome se poboliše.
- 29a Dvigoše ga s ñeje krila,
 ona osta jedva živa. 1390
 Na lancu(n) ga postaviše,
 mast pridragu postaviše,
 Slavno tilo pomazaše,
 sfi ga gorko oplakaše.
 U čist lancun zaviše ga
 i u greb novi staviše ga.
 Sfi ga s plačem adoraše
 ter mu noge celovaše.
 Kami velik privališe,
 vrata grebu zavališe. 1400
 Gospu z greba odkidoše
 tere u grad s ñom idoše.
 Gorko putem sfi plakahu,
 sarca ñim se raspadahu.
 Žene k ñim se prikuplahu,
 z gospom pored sfi tužahu.
 Sfi ju na stan sprovodiše,
 gorki plač tuj ponoviše.
 Bože, tebi slava budi,
 nas grišnike ne zabudi, 1410

Za priskafnu karf ku s' prolil
 i žestoku smart ku s' podnil,
 Ti nam prosti sagrišen'ja
 i prived' nas na skrušen'ja;
 Da budemo grihe plakat
 i pravo s(e) od njih kajat;
 Tebe ofdi proslaviti,
 a po smarti u raj pojti.
 Sad karstajne Bogu mili,
 ki ste Gospu sad združili 1420
 Ter ste s njome potužili,
 za Isusom prosuzili,
 On vam sfim daj vičnu slavu
 i radovat s njim u raju,
 Kadi s majkom jes' proslafjen
 va sfe vike Vikom Amen. 1426.

BILJEŠKE

- ¹ U rukopisu stoji: pomoch mili. Popravljeno prema Korčulanskoj pjesmarici iz 1560. godine.
² Stoji: ostale. Popravljeno prema Korčulanskoj pjesmarici.
³ Pġianinġoga.
⁴ Uceniga.
⁵ Nedayoy.
⁶ Zanye.
⁷ Čat iscincha.
⁸ Slisal.
⁹ Prosti. Popravljeno prema Korčulanskoj pjesmarici.
¹⁰ Ovaj dvostih umetnut je iz Korčulanske pjesmarice.
¹¹ U Korčulanskoj pjesmarici stoji: mat.
¹² Dvostih umetnut iz Korčulanske pjesmarice.
¹³ Boliznice.
¹⁴ Nicho.
¹⁵ Chruno.
¹⁶ Silomyuyu.
¹⁷ Gledayuygha.
¹⁸ Cessaromu.
¹⁹ Sententiu.
²⁰ Pisma. Do kraja teksta ova didaskalija glasi pogrešno: Rici Pisma!
²¹ Suxe.
²² Blixu.
²³ Chute.
²⁴ Prjme.
²⁵ U Vrisničkom rukopisu stoji: zlobi. Ali Stullijevo »Rjecosloxje« ima glagol znobiti u značenju denigrare.
²⁶ Pa.
²⁷ Tachosciga.
²⁸ U Vrisničkom rukopisu stoji: Za gnim svojon družbon pojde.
²⁹ Terpiase.
³⁰ Zaste.